

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

לו.

עין משפט נר מצוה

ח א מיי פ"א מהלכות
יבום הלכה יט:
ב ב מיי פ"א שם הלכה
כא סמך ששון נ' טושי"ע
א"י ע"י מיטן קסד סעיף ג:
ג ב מיי שם הלכה כ
טושי"ע שם סעיף ב:
ד מיי פ"ו מהלכות
נחלות הלכה א סמך
עשין ט' טושי"ע ח"מ סימן
רפא סעיף ז:

תוספות ישנים

(א) ועוד דה"ל לאתוי
בשלהי הא דמין לקמן
(מא) לא מחלוק עד
שעברו עליה ג' חדשים
ולפירוש לר' יוחנן מחלוק
בתוך שלשה ומנשא לאחר
שלשה וזה נמי דלקמן
פרק לה הכי הכא ה"ל
לאתוי ועוד מאי קאמר
ולמעשה מחלוק לאחר ג'
ומנשא וכו' הכי מאי
למנשא לאחר ג' הא שמה
נחתה מעוברת מולד בן
קיימא ואין חלוצה כלום
ומשום ולד לא מפטר דולד
אינו פוטר עד שיהא לאויר
העולם:

תוס' חד מקמאי

תנן האשה שהלך בעלה
למ"ה ובאו ואמרו לה מת
בעלך ה"ז לא תנשא ולא
תתייבם עד שתדע שמא
מעוברת היא צרתה.
בשלמא מייבם לא דלמא
מפטר דאקא פגע באיסור
אשת אח דאורייתא אלא
לא תנשא אמאי בשלמא
חלוצה בתוך ט' חדשים
ונשואין בתוך ט' חדשים
לא דהיינו ספקא שמא
היה הולד של קיימא ולד
אינו פוטר עד שיצא לאויר
העולם ותחלוץ בתוך ט'
ותנשא לאחר ט' ואסיקין
שמה יהיה ולד של קיימא
ונמצאת מצריכה כרוז
לכהונה ולפוסט האי טעמא
אם היתה גרושה שפסולה
לכהונה תחלוץ ותנשא
לאחר ט' חדשים ודוקא
לכתחלה הוא דחיישין
לכרוז אבל דיעבר לא דהא
תנן החולץ ליבמתו
בנמצאת מעוברת וילדה
בזמן שהולד של קיימא
הוא מותר בקרובותיה
והיא מותרת בקרוביו ולא
פסלה מן הכהונה אמר
רבא הלכתא כותיה דר"ל
בהני תלת ואיכא נמי
אחרוני בפ"ק דע"ז בנשא
ונתן לפני איהיה ר"י אמר
וחנני כותיה דר"ל אלא
באסור [לא] קיימא אבל
החולץ למעוברת מאי
איסורא איכא בחלוצה:

בשלמא בתוך ג' חדשים ב'ו' אין גירסא זו נכונה כדפירש
בקונטרס ועוד דאי אפשר כלל לדקדק מדלינה
חוללת תוך ג' לינשא אחר ג' דחלוצת מעוברת לא שמה חלוצה דהא
ודאי תוך ג' מודה ר' יוחנן דאין חוללת כדתנן היבמה לא מחלוק
עד שיהיו לה ג' חדשים וטעמא משום

דאינה עולה לייבום דאפי' יצא אליהו
ויאמר דלא מיעברא לאו בת ייבום
היא ולכן אינה עולה לחלוצה אבל
בתוך ט' בת ייבום היא אם יצא
אליהו ויאמר דלא מיעברא או אפילו
הפילה לכן דייק שפיר אלא ה"ג
מחלוק בתוך ט' ומנשא לאחר ט':
ותנשא אחר ג' מינה דלא
מסיק אדעתיה האי ולטעמין דפריך:
ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה.
דוקא בשאר נשים דלאו גרושות איירי
וכן מוקי לה בזהדי צפרק בתרא
(לקמן קט: ושם) והא דפריך לקמן דף
(מא) גבי והיבמה לא מחלוק עד שיהא
לה ג' חדשים ומפטר בגמרא מעיקרא
טעמא שמה יהא ולד של קיימא ונמנא
מזריכה כרוז לכהונה מינה אלמנה
גרושה מאי איכא למימר ארי' משום
דהתם צא להשמיענו דין לא נשים
שנופלות לייבום ואם היה דין אחר
לגרושה ה"ל לפרושי אבל הכא דלאירי
אם אירע צו מעשה בנשא שהלך
בעלה וזרעה למדינת הים איירי שפיר
דוקא בשאר נשים דלאו גרושות
ועדיפא מינה צפרק בתרא דמוקי
ההיא דהאשה שלום דוקא בגרושה
דפריך מינה הא הוהיה דמית: הכא
הלכתא ברי"ג בהני תלת. הא
דפליגי צפרק ב' דחולין (דף טז: ושם)
גבי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף
לא חשיב הכא אע"ג דסבירא ליה
כוותיה צפ' ב' דנזכים (דף ג: ושם)
היינו משום דר"ל משמיה דלוי סבא
למרה ומימה דלא חשיב הא דפ"ק
דמסכת ע"ז (דף י: ושם) דמניא כותיה
דר"ל דנשא ונתן מותר כיון דחשיב
הכא מדי דמניא כותיה ואורי' דמ"מ
התם הלכתא כר' יוחנן דהתם גבי
הא דמנן וסרי' לפניהם אסור
לאחריהם מותר פריך חכמים היינו
מ"ק ומשני נשא ונתן איכא צינייהו
וצפרק קמא דסנהדרין (דף טו: ושם)
גבי זאז וארי דמניא כותיה דר"ל
התם פליגי אליבא דר"א ולא סבירא
להו כוותיה: **במשום** ירושה **א**
אמר ב"ב. טעמא (א) מפרש התם
במתניתין לפי שהתנה על מה שכתוב
במורה ורבי יוחנן בן זרוקא פליג
צפרק יש נוחלין (ב"ב קל) ואמר דאם
אמר על מי שראוי לירושא דבריו קיימים
וטעמא מפרש התם משום דכתיב
והיה ציוס הנחילו את בניו המורה
נמנה רשות לאז להנחיל לכל מי
שירצה והא דכתיב לא יוכל לזכר היינו

דוקא חלק בכורה אבל חלק פשיטות יכול ורצון ציוס הנחילו את
בניו מוקמי לדרשא אחרימי ולא יוכל לזכר אצטריך משום דהורע
כמו שאין נוטל צראי כבמחזק וס"ד דהורע כמו נמי בזה א"י
אצטריך דס"ד כיון דשנואה שנואה בנישואיה דיכול לזכר:
ואמר

דוקא חלק בכורה אבל חלק פשיטות יכול ורצון ציוס הנחילו את
בניו מוקמי לדרשא אחרימי ולא יוכל לזכר אצטריך משום דהורע
כמו שאין נוטל צראי כבמחזק וס"ד דהורע כמו נמי בזה א"י
אצטריך דס"ד כיון דשנואה שנואה בנישואיה דיכול לזכר:
ואמר

דכל העולם לייבום כו'. דביאתה פוטרתה: עולה לחלוצה. דכתיב
(דברים כה) אם לא יחפוך האיש לקחת יבמתו (א) וחלצה וכו': שמה
יהא הולד של קיימא וביאת מעוברת. בולד של קיימא לדברי הכל
לא שמה ביאת דטעמא דרבי יוחנן משום שמה יצא אליהו ויאמר

פסל הואי והכא ליכא למימר הכי
והולד אין פוטר עד שיצא לאויר
העולם: הא לא יהא ולד של קיימא.
למפרע בת יבום היא הוה מיפטר
כרתה ואין צריך לחזור ולנעול לאחר
שהפילה: **אמר** לך ר"ל הכי קסני.
כלומר לא קמני שמה יהא אלא שמה
לא יהא. והאי דקמני סיפא ולד אינו
פוטר כו' דמשמע דבשל קיימא
מיידי הכי קאמר וא"ת הלך אחר רוב
נשים ורוב נשים ולד מעליא ילדן וזהו
דביאתה לא פטרה מיהו פטורה משום
הולד הולד אין פוטר עד שיצא לאויר
העולם: **שהלך בעלה.** ואין לו בנים:
לא פנשא. קס"ד אפילו ע"י חלוצה
קאמר דלא תנשא לשוק לעולם:
היא כרתה. אותה כרתה שהכלה עמו.

אבל אי שמעה עליה שאינה מעוברת
תתייבם ולא חיישין שמה נשא בעלה
אחרת במדינת הים ולהכי תנן היא
כרתה והכי מפרש צפ' האשה: **אלא**
לא סחלוך. ומנשא לשוק: **אמאי.**
אי חלוצת מעוברת שמה חלוצה מחלוק
ממה נפשך דבין כרתה מעוברת ובין
אינה מעוברת הרי חלוצה פוטרתה:
בשלמא סחלוך בתוך ג' ומנשא בתוך
ג'. שמה: לא. אפשר דהיינו ספק דבן
ט' לראשון או בן ו' לאחרון דלפילו
נשאת ב' ימים (א) בתוך ג' חדשים
וילדה בתוך ט' לנעול הראשון אכתי
איכא למימר שמה בן ו' לאחרון הוא
ואע"פ שאין אלא ו' חדשים וב' ימים
דקיי"ל (ר"ה דף א') וילדת לו' וילדת
למקוטעין ואע"ג דהיא לאו ודאי
מעוברת דהא דמקמי שמה מעוברת
כרתה מכלל דמחר זמן מרובה שהלך
בעלה למדינת הים קמיידי לא פלוג
בבגן בנשים אלא כולן זריכות להמתיין:
(א) **אלא סחלוך בתוך ג' ומנשא לאחר**
כו'. וקשה לי היכי מני לאומדי הכי נהי
נמי דחלוצת מעוברת שמה חלוצה הני
מילי בנפל אבל הכא הא איכא למיחש
שמה כרתה מעוברת בולד בן קיימא
ואין כרתה וחלוצה פוטרתה פה לדברי
הכל אלא ולד הולד אין פוטר עד
שיצא לאויר העולם. ונראה ציני דה"ג
בשלמא מחלוק בתוך ט' ומנשא בתוך
ט' לא דהיינו ספק שמה יהא ולד
כרתה בן קיימא ואין ביאת וחלוצה
פוטרת אלא ולד הולד אין פוטר עד
שיצא לאויר העולם ול"ג אי בן ט'
לראשון ופירושו היה צפריס משושים.
אלא מחלוק בתוך ט' ומנשא לאחר ט'
ממה נפשך אי מיעברא כרתה והפילה
או לא מעוברת הואי הרי חלוצה זו

ואי ולד של קיימא הוה הרי יצא לאויר העולם אלא לאו משום שמה
מעוברת כרתה היתה בשעת חלוצה ואין הולד של קיימא וההיא
חלוצה לא פטרה כר"ל הואיל ואחת מהן מעוברת לא שייכא חלוצה
ההיא שעתא דאחרנין עיין עליו: **ולטעמין.** אי טעמא דלא מחלוק
משום ספק מעוברת כרתה בשעת חלוצה היא מחלוק לאחר ט' דהשתא
ודאי לאו מעוברת היא ומנשא ומ"ט קמני עד שדעת ואפי' לסוף כמה שנים:
לר"ל דהא דקמני לא מחלוק בתוך ט' ומנשא לאחר ט' התם טעמא לאו משום ספק יבמה לשוק הוא אלא כדאביי בר אבין כו': שמה
יהא ולד. כרתה: בן קיימא. ונמנא חלוצתה שלא לצורך וכשרה לכהונה ומי שראה בחלוצה מחזיקה כפסולה לכהונה ואחתה צריך להכריז
דעו שזו לא פסלתה חלוצתה: **נא"ל** אביי מיידי **לא סחלוך ולא סתייבם קסני.** דמחזק מינה סייעתא לר"ל: **לא פנשא קסני.** דלא תנשא
לשוק בלא חלוצה לסמוך ולומר כרמי ילדה לנעול אע"פ שרוב נשים יולדות אבל אי חלוצה אפי' בתוך ט' ה"י דמשתריא לאחר ט'
דביאת מעוברת וחלוצתה שמה ביאת וחלוצה: על פיו. אחרי דברי פיו ולא צתם ירושה בשתיקה: **ריבא** **לאחר ומיעט** **לאחר** או **שהשו**
לו אם הבכור דבריו קיימים. דלכולן נתן בחייו ואין כאן ירושה ליעול בכורה ולא הפשוטים ליעול בשוה אלא מה שריצה ריבא ומה שמיעט
מיעט: **ואם אמר משום ירושה.** פלוני יירש שדה פלונית ופלוני שדה פלונית: **לא אמר כלום.** שהתנה על מה שכתוב במורה ומנאז בטל הואיל ולא
חילק לפשוטים בשוה ולבכור פי שנים: **בשחלה.** מתן שדה פלונית לפלוני וירשנה: **באמנע.** ירשה ומתן לו וירשה: **בבא.** ירשה ומתן לו:
לעולם

(א) נעיל ג. וש"נ. (א) קמן
קט. (א) נלקמן קט. (א)
(ד) צ"ל אפי' (א) צ"ל אפי'
(ו) נלקמן מא' (א) (א) צ"ל
קט: חולין טו. (א) (א) ופי'
חוס' שבת ע: סוף ד"ה
נודע לו. (א) צ"ל אפי'
(א) נלקמן קט. (א) (א) ופי'
חוס' ב"מ מ. ד"ה נמנה
וכי' ומוק' ע"ז ע"א.
ובסודות י: ד"ה רב אשי,

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה עולה
לחלוצה וכו' לקחת יבמתו
ועלתה וגו' הא חפץ
מייבם קס"ד: (א) לא היה
אפשר וכו' ב' ימים בסוף
ג' חדשים: (א) תוב' ד"ה
משום וכו' טעמא דמיתוי'
מפרש התם לפי:

מוסף רש"י

דכל העולה ליבום
ליקח יבום עולה
לחלוצה. ליקח חלוצה
(ד"ר ג.) וכל שאינה
עולה. לבת דין. ליבום.
שאינה זקוקה להתייבם
(לקמן מ:.) אינה עולה.
השערה לפני המקום
לחלוצה (לקמן טא).
האשה שהלך בעלה
כו' היא תנשא. הואיל
ובלא נים לא בעלה. ולא
תתייבם. שמה ילדה כרתה
(לקמן טו:.) אתה
מצריכה כרוז לכהונה.
לכריח שלא תהיה חלוצה
ומותרת לכהונה (לקמן
והיה חלוצה נכסיו על
פיו. דלזוהי שכיב מרע
אינה זריכה קנין ולא שטר
ולא משיכה אלא בדבור פיו
בעלתא וכגון שמה
מחמת מיתה (ד"ה ב"ב
ב"ב). ריבא לאחר. מן
לו במתנה כפסול או
שהשו להו בכסור בשלן
מתנה (שם). דבריו
קיימין. שיש כח ערוב
ליתן ממונו במתנה לכל מי
שירצה ואין כאן מתנה על
מה שכתוב במורה. שהרי
לא נשאר לו אחר מיתתו
כלום להוריש לבניו בתורת
ירושא שיעלו הפשוטים
בשוה והבכור פי שנים
(שם). ואם אמר מרשום
ירושא. אם ריבא לאחר
ומיעט לאחר בשלן ירושה,
שאלה פלוני בני יירש אותו
שדה בית כור ופלוני בני
יירש שדה לכן ועל בנו
בכורו אמר פלוני בני יירש
שדה פלוני ופלוני בני יירש
שדה פלוני. הגדול ככל
חכרו. לא אמר כלום.
דמתנה על מה שכתוב
במורה. שאינו יכול לעשותו
יורש אלא כמשפט המורש
(שם). כתב כו' מרשום
מתנה דבריו קיימין.
דכיון דלפניא לשון מתנה
בזהה מהני ליה. דלף לשון
ירושא קונה (שם).